

9. december 2020

Forslag til ændring af Elforsyningsloven

Disse forslag er resultatet af et arbejde udført af en arbejdsgruppe af personer fra en række boligorganisationer, der har arbejdet med etablering af energifællesskaber i det perspektiv, der bl.a. er lagt op til i EU's nye Elmarkeds- og VE-direktiv fra 2019. Ved en workshop den 29. oktober 2020 blev de forslag til revision af Elforsyningsloven med tilhørende bekendtgørelse gennemgået. Det ledte frem til formulering af en række ideer og ønsker til det igangværende arbejde med at implementere EU's bestemmelser om borgerenergifællesskaber fra Elmarkedsdirektivet i den danske regulering, som den bliver lagt fast i Elforsyningsloven og tilknyttede bekendtgørelser.

Arbejdsgruppen finder ikke, at EU's overordnede intentioner om at fremme det folkelige engagement i den grønne omstilling genspejles tilstrækkeligt i det af Energistyrelsen udarbejdede og regeringen fremlagte forslag til ændring af Elforsyningsloven. Det er svært at genkende direktivets påbud om, at der skal skabes et 'gunstigt regelsæt' for den folkelige deltagelse, og der bliver overladt mange beføjelser til klima-, energi- og forsyningsministeren, når de konkrete rammevilkår for borgerenergifællesskaber skal udmøntes i en bekendtgørelse om borgerfællesskaber.

Arbejdsgruppen noterer som udgangspunkt med tilfredshed, at der i §5 som nr. 5 i forslaget til ændring af Elforsyningsloven er blevet indarbejdet en egentlig definition på et borgerenergifællesskab. Dog er der behov for at de følgende forbedringer også bliver indarbejdet i den kommende Elforsyningslov:

- Klare regler for borgerenergifællesskabers vilkår
- Præcisering af deres som samlet forbruger i relation til deres parter/medlemmer
- Tydelig skelnen mellem lokale og distribuerede borgerenergifællesskaber
- Præcisering af borgerenergifællesskabets brugssted
- Adgang til på kostægte grundlag at udnytte lokale dele af de kollektive net samt af målere
- Mulighed for direkte linjer mellem VE-anlæg og borgerenergifællesskabets forbrugssted
- Mulighed for at etablere kontrolleret tredjepartsejerskab af VE-anlæg

Vi gør samtidig opmærksom på, at disse forslag er helt på linje med de synspunkter og ønsker til konkrete ændringer i loven, som en del danske kommuner og Kommunernes Landsforening (KL) samt Danmarks Almene Boliger (BL) er fremkommet med i forbindelse med høringen omkring forslaget til revision af Elforsyningsloven.

På denne baggrund foreslår arbejdsgruppen følgende ændringer og tilføjelser til Elforsyningsloven:

Ændringsforslag til lovens §1 stk.1, hvor den anden sætning ændres til:

»§ 1. ... Loven skal inden for denne målsætning engagere borgerne i energibesparelser og omstillingen til vedvarende energi, sikre forbrugerne adgang til billig elektricitet og give forbrugerne indflydelse på forvaltningen af elsektorens værdier.«

Borgernes aktive involvering i den igangværende energiomstilling fremhæves i præamblen nr. 42 og 43 til EU's Elmarkedsdirektiv og i Art.16, stk.1, der pålægger medlemsstaterne at opstille et gunstigt regelsæt for borgerenergifællesskaber. Dette skal ske gennem involvering i investeringer i VE, mere effektiv energiidnyttelse og energibesparelser. Dette bør derfor inkluderes i Elforsyningslovens formål. Regeringens målsætning om 70 % reducere af CO₂ i 2030 gør også denne indsats påtrængende i Danmark.

Borgerenergifællesskaber er en af nyskabelserne i Elmarkedsdirektivet (se præambel 42 til 46 og Art. 16), som ikke har været en del af Elforsyningsloven tidligere. Med en anden betegnelse har der i Danmark eksisteret vindmølle- og solcellelaug samt lokal produktion af fx. kraftvarme, der har været organiseret af lokale borgere bl.a. som andelsselskaber. Denne form for lokal produktion af elektricitet vil være omfattet af den nye definition af energifællesskaber. Det er dog ikke udtømmende ift. den fornyelse, som Elmarkedsdirektivet i Art.16 lægger op til ift. fokus på lokal integration af energisystemer og bidrag til udbygning af VE. Det er derfor afgørende, at ministerens beføjelser til at fastsætte nærmere regler for borgerenergifællesskaber udmøntes med respekt for elmarkedsdirektivets formuleringer.

Ændringsforslag til lovens §6 stk.1:

»§ 6. Levering af elektricitet til en slutkunde forudsætter en aftale herom mellem forbrugeren og en elhandelsvirksomhed. En forbruger kan frit vælge elhandelsvirksomhed og elprodukt, eller har mulighed for at være part i et borgerenergifællesskab, der i dette tilfælde på de deltagende forbrugeres vegne fungerer som samlet kunde i forhold til elmarkedet enten ved aftale med en elhandelsvirksomhed eller ved selv at påtage sig denne opgave for fællesskabets medlemmer. Ved skift af elhandelsvirksomhed må forbrugeren opkræves gebyr.«

Et væsentligt element i Elforsyningsloven og i EU's Elmarkedsdirektiv, jf. Art. 12 og Art. 13, er forbrugerbeskyttelsen, der bl.a. er tolket som forbrugeres (i form af husholdninger og virksomheder) ret til at vælge elhandelsvirksomhed eller aggregator.

Borgerenergifællesskaber skal kunne optræde som forbruger på vegne af de parter/medlemmer, der indgår i dette fællesskab. Det skal samtidig kunne arbejde ud fra en klar definition af borgerenergifællesskabets forbrugssted. Da et borgerenergifællesskab skal være registreret som en ikke-kommerciel forening, andelsselskab el.lign. vil deres rolle og parter/medlemmer være klart definerede.

Da et borgerenergifællesskab kan vælge at påtage sig rollen som aggregator og samtidig hermed rollen som den samlede kunde over for en elhandler eller ved selv at optræde som elhandler, skal forbrugeres frie valg inklusive deres ret til at væres part/medlem af et borgerenergifællesskab tilpasses hertil. Ved deres udtræden af et borgerenergifællesskab overtager de igen deres individuelle rolle som forbruger og har dermed ikke mistet nogen af de rettigheder, som de er tillagt både ifl. Elmarkedsdirektivet og Elforsyningsloven.

Det må forventes, at borgerenergifællesskaber i mange tilfælde vil benytte sig af muligheden for at optræde som aggregator, deres virke tager udgangspunkt i effektivisering af udnyttelsen af energi og dermed funktionelt en sikring af sammenhæng i styringen af dets deling af el og andre aktiviteter.

Ændringsforslag til lovens §9 med tilføjelser og nye bestemmelser, som præciserer aktive kunders og borgerenergifællesskabers rettigheder:

»§ 9. Klima-, Energi- og Forsyningsministeren kan fastsætte supplerende regler vedrørende: 1) aktive kunder, 2) borgerenergifællesskaber, og 3) aggregatorvirksomheder.

Stk. 2. For aktive kunder gælder, at deres lokalitet er bestemt af samlingen af deres eget forbrugssted, defineret i § 5. Inden for eget forbrugssted pålægges ingen nettarif eller afgifter for brug af egenproduceret elektricitet. Eget forbrugssted kan omfatte flere geografisk tilgrænsede matrikler og kan ikke opdeles efter de lokale fysiske tilslutninger til det kollektive elnet.

Stk. 3. Et borgerenergifællesskab kan vælge at være afgrænset ved et sammenhængende lokalt område, så den del af egenproduceret elektricitet, de selv forbruger, lagrer og/eller konverterer alene belaster nettet inden for det lokalt afgrænsede område. Hvis et borgerenergifællesskab agerer inden for et sammenhængende område registreres de som et lokalt borgerenergifællesskaber.

Stk. 4. Lokale borgerenergifællesskaber skal betale almindelig nettarif for den del af deres forbrug af elektricitet, der belaster det kollektive forsyningsnet ud over deres eget forbrug hhv. deres lagring og konvertering af egenproduceret elektricitet uden for deres lokale område. Der kan pålægges et borgerenergifællesskab en særlig nettarif for deres interne udveksling af elektricitet ud fra den belastning, denne udgør af den lokale del af det kollektive forsyningsnet.

Stk.5. Et borgerenergifællesskab kan benytte VE-anlæg, der er ejet af tredjepart, som en del af deres produktion af vedvarende energi, hvis anvendelsen af den del af disse anlæg, der forsyner borgerenergifællesskabet, også er kontrolleret af dette.

Stk.6. Et borgerenergifællesskab har ret til helt eller delvist eller gennem tredjepart at udnytte produktionen fra et VE-anlæg, der er beliggende i nærheden af dets forbrugssted, uden at disse skal være beliggende på samme område eller matrikler, som borgerenergifællesskabets forbrugssted. Med tilladelse fra de grundejere, der vil blive berørt, kan der etablere direkte forsyningslinjer til disse VE-anlæg.

Stk. 7. Supplerende regler efter stk. 1 kan bl.a. omfatte bestemmelser om etablering og registrering af grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, borgerenergifællesskaber og aggregatorvirksomheder. Desuden krav til afgrænsning af det lokale område, som et lokalt borgerenergifællesskab må dække, samt krav knyttet til deres eventuelle valg af at optræde som elhandelsvirksomhed.

Stk. 8. Med henblik på fastsættelsen af rettigheder efter stk. 1, jf. stk. 5, kan Klima-, Energi- og Forsyningsministeren forpligte elhandelsvirksomheder, netvirksomheder og regionale transmissionsvirksomheder ud over de rettigheder, som borgerenergifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, har jf. § 25.«

I forhold til den rolle, som EU's Elmarkedsdirektiv tillægger borgerenergifællesskaber jf. art.16, stk.1, og den rolle de kan have i forbindelse med den danske omlægning af elektricitetsforsyningen til mere VE og større effektivitet samt som kilde til varme, vil det være hensigtsmæssigt, at deres status, rettigheder og opgaver bliver defineret i selve lovtæksten, så rammerne for udformningen af fremtidige bekendtgørelser er klarlagt. Derfor skal § 9 suppleres med en række bestemmelser, som præciserer dette.

Meget ofte vil de mest frugtbare borgerenergifællesskaber være lokalt afgrænsede og forankrede, hvilket også fremgår af Elmarkedsdirektivets definition i Art.2, stk. 11b. Et synspunkt, der også har været fremført fra Energistyrelsen under udarbejdelsen af Elmarkedsdirektivet. Det bør afspejle sig i den nye Elforsyningslov, der ellers vil være unødvendigt kompleks i sine bestemmelser. Et lokalt borgerenergifællesskab bør være kendetegnet ved, at det lokale fællesskab har øget incitament til investering i VE, lagring og konvertering af energi til at reducere spidslasttidspunkter, som netop er grundlaget for EU's ønsker om at fremme borgerenergifællesskab.

Det er desuden vigtigt at afklare, hvorledes lokaliteten for aktive kunder afgrænses. Hvis der alene henvises til enten matrikler eller bygninger, kan dette føre til situationer med ulige vilkår for kunder baseret på nedarvede og til tider relativt tilfældige opdelinger og skel. Her udgør Elforsyningslovens nuværende definition af eget forbrugssted en hensigtsmæssig løsning, som vil være i tråd med både principperne i EU's direktiver og ønsket om lige markedsvilkår.

Det hidtil benyttede bruttoafregningsprincip udgør en forskelsbehandling af fx grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, og energifællesskaber i forhold til fx. store virksomhedskunder. Det har heller ikke nogen klar hjemmel i Elforsyningsloven. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at erstatte dette med et nettoafregningsprincip, som angivet i lovændringen. Elmarkedsdirektivets Art.15, stk.5b afviser helt muligheden af dobbeltgebyrer for aktive kunder, som kan være en konsekvens af bruttoafregningsprincippet. Elmarkedsdirektivets Art. 16, stk. 2e skal bl.a. sikre rimelige og

forholdsmæssige gebyrer for borgerenergifællesskaber, hvilket må indebære, at der ikke må pålægges dobbeltgebyrer.

Hvad angår netgebyrer lægger Elmarkedsdirektivet i Art.16, stk. 4b op til, at der først uden for det net, som et borgerenergifællesskab benytter til intern udveksling, kan pålægges de almindelige netgebyrer, som andre slutkunder er pålagt, baseret på den elektricitet, der leveres og forbruges. Dette er i tråd med direktivets generelle intention om kostægte priser og incitamenter til borgerdrevne udbygning af VE. Denne intention bør derfor imødekommes, også og måske netop i en situation hvor et kollektivt ejet og drevet distributionsnet med gode begrundelser fastholdes.

Bestemmelserne i stk. 5 og 6 indsættes i § 9 for at sikre, at VE-direktivets krav på dette område sikres for borgerenergifællesskaber, så der ikke her skabes administrative hindringer for disse på basis af opdelinger i den danske lovgivning på området.

Ministeren kan inden for de rammer, som §9 udstikker, udforme supplerende regler jf. stk. 5 og dermed præcisere tolkninger af bestemmelserne om forbrugssted og lokal afgrænsning. Desuden kan præciseres krav til fastlæggelsen af tariffer, så lokale borgerenergifællesskaber ikke belastes med omkostninger, der ikke modsvarer deres udnyttelse af de samlede kollektive forsyningsnet.

I konsekvens af disse nye bestemmelser skal det foreliggende forslag til bekendtgørelse om borgerenergifællesskaber revideres. Bl.a. vil det være i modstrid med Elmarkedsdirektivets krav om ikkeforskelsbehandling og fjernelse af administrative og økonomiske hindringer at overlade det til net-virksomheder at tage stilling til, på hvilke vilkår et borgerenergifællesskab kan få lov til at udfolde de rettigheder, der er tillagt det, hhv. på hvilke vilkår deres deling af elektricitet kan ske.

Adgangen til at etablere direkte linjer mellem VE-anlæg og energifællesskaber samt at tredjepartsejerskab skal sikres i loven jf. også bestemmelserne herom i VE-direktivet. Det indebærer, at VE-anlæg kan ligge med en vis afstand fra energifællesskabets forbrugssted og have forbindelser, der passerer flere matrikler.

Forslag til indsættelse af en ny §25, som i dag er ophævet og derfor står tom, med følgende bestemmelser:

»§ 25. Borgerenergifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, har ret til at udnytte det kollektive energiforsyningsnet til dets elektricitetsvirksomhed og skal af netvirksomheden sikres adgang til at udnytte eksisterende målere til at understøtte deres virksomhed.

Stk. 2. Afregningen for benyttelse af det kollektive forsyningsnet inden for borgerenergifællesskabets område og tilsvarende for grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, skal ske på basis af transparente og omkostningsbaserede priser for den benyttede lokale del af forsyningsnettet. For målere, som netvirksomheder efter ønske fra borgerenergifællesskabet eller grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, skal stille til rådighed for disse, kan maksimalt opkræves en afgift svarende til de omkostninger, som forsyningsnetet har ved disse målere.

Stk. 3. Borgerenergifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, tildeles et aftagenummer, der udgør summen af aktiviteten på de aftagenumre, som de slutkunder, der er partshavere, medlemmer eller deltager i samarbejdet har.«

Det ovenstående ændringsforslag er supplerende i forhold til Energistyrelsens forslag, med henblik på at tydeliggøre rettighederne for borgerenergifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, med henvisning til bl.a. Elmarkedsdirektivets Art.6, stk. 1 samt Art.16, stk. 1a og 2b. Dette med henblik på at sikre, at der ikke sker en direkte eller indirekte økonomisk eller institutionel hindring for etableringen af borgerenergifællesskaber eller for aktiviteter, som grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, ønsker at gennemføre.

Borgerenergifællesskaber skal således sikres adgang til udnyttelse af lokale ledninger og eksisterende målere hos net-virksomhederne og dermed binde fællesskabet sammen. De skal således kunne leje

kapacitet på det kollektive net til lokale forbindelser, etablere egne direkte forbindelser, hvis det er nødvendigt, samt kunne leje målere hos de kollektive net-virksomheder, så borgerenergifællesskaber undgår unødvendige og fordyrende investeringer i udskiftning af målere, og så den samlede transparens i nettene bevares.

Det er nødvendigt at sikre bl.a. lokale borgerenergifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder om aktiv kunde, adgang til at benytte de kollektive forsyningsnet, samt gøre det enkelt at etablere målepunkter. Dette inkluderer muligheden for at udnytte allerede eksisterende målere opsat hos slutkunder, så de både kan indgå som led i styringen af et borgerenergifællesskabs elektricitetsvirksomhed og elleverancer i forbindelse med fordelingen af elektricitet mellem aktive kunder, der optræder i fællesskab og kan fastholde den transparens, som datahub'en er sat i verden for at skabe.

En række boligorganisationer har gentagne gange oplevet, at interne regler hos forsyningselskaber har ført til uhensigtsmæssige opdeling af deres VE-anlæg og gjort det umuligt at bruge eksisterende målere i forbindelse med fælles investeringer i VE-anlæg på byfornyelsesejendomme. Det har skabt en ganske uklar retstilstand, som bør fjernes for at overholde Elmarkedsdirektivets krav om fjernelse af administrative og økonomiske hindringer, samt ikkeforskelsbehandling.

Det er i konsekvens heraf også nødvendigt at betone, at energifællesskaber og grupper af slutkunder, der optræder som aktiv kunde, skal have tildelt et aftagenummer. Etableringen af aftagenumre er tæt koblet til spørgsmålet om nettoafregning, da de i Elmarkedsdirektivet opstillede betingelser for afregning jf. Art. 16 stk.4b ellers ikke bliver overholdt. Disse forhold og rettigheder ændres ikke af, at Energistyrelsen har valgt ikke at implementere muligheden for, at energifællesskaber selv kan etablere, eje og drive forsyningsnet inden for deres område.

Steen Hartvig Jacobsen
Øbro 95, Arbejdernes Kooperative Boligselskab

Camilla Nielsen-Englyst
Landsforeningen for Økosamfund

Louise Bisgaard
Foreningen Bofællesskab

Morten Pedersen
Direktør i Bærebo

Erik Christiansen
Middelgrunden Vindmøllelaug, Energifællesskab Avedøre og REScoop Europa

Karin Kappel
Solar City Danmark

Ulrik Jørgensen, forsker og rådgiver
Forfatter til 'Håndbog for Energifællesskaber'